

**Klára
a Slnko**

**Kazuo
Ishiguro**

ODEON

Kazuo Ishiguro

Klára a Slnko

Kazuo Ishiguro



Klára a Slnko

Preložil Vladislav Gális

ODEON

Kazuo Ishiguro
KLARA AND THE SUN

Copyright © Kazuo Ishiguro, 2021
Translation © 2022 by Vladislav Gális
Jacket design © 2022 by Nikola Janíčková
Slovak edition © 2022 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-8616-0

*Venujem pamiatke svojej mamy
Shizuko Ishigurovej (1926 – 2019)*

PRVÁ ČASŤ

Keď sme s Rózou boli ešte nové, nachádzali sme sa v strednej časti obchodu, na tej strane, kde bol stôl s časopismi, a videli sme cez vyše polovičku výkladu. Takže sme mohli pozorovať, čo sa deje vonku – náhliacich sa firemníkov, taxíky, bežcov, turistov, almužnistu a jeho psa, dolnú časť budovy RPO. Keď sme sa trochu udomácnili, vedúca nám dovolila prejsť dopredu, až sme sa ocitli tesne za výkladom, a potom sme videli, aká vysoká je budova RPO. A ak sme tam boli v pravý čas, videli sme Slnko na jeho ceste, ako prechádza od striech budov na našej strane na tú stranu, kde sa nachádzala budova RPO.

Keď som mala šťastie a uvidela som ho, obrátila som tvár dopredu, aby som absorbovala čo najviac jeho živín, a ak bola so mnou Róza, povedala som jej, aby to spravila aj ona. Po pár minútach sme sa museli vrátiť na svoje miesta, a keď sme boli ešte nové, obávali sme sa, že keďže zo strednej časti obchodu nevidáme Slnko často, postupne veľmi zoslabneme. UP chlapec Rex, ktorý bol vtedy pri nás, nám povedal, že sa nemusíme báť, lebo Slnko na nás dosiahne všade, kde sme. Ukázal na parkety a povedal: „Tu je slnečný obrazec. Ak sa bojíte, stačí sa ho dotknúť a zase zosilniete.“

Keď to vyslovil, neboli tam nijakí zákazníci, vedúca niečo aranžovala hore na červených poličkách a ja som ju

nechcela vyrušovať tým, že ju budem žiadať o dovoľenie. A tak som vrhla pohľad na Rózu, a keď na mňa pozrela s prázdnyim výrazom, urobila som dva kroky vpred, čupla som si a vystrela som obe ruky k slnečnému obrazcu na dlážke. No len čo som sa ho dotkla prstami, obrazec vybledol, a hoci som sa snažila zo všetkých síl – potľapkala som miesto, kde sa predtým nachádzal, a keď to nezaberalo, šúchala som parkety dlaňami –, už sa nezjavil. Keď som vstala, UP chlapec Rex povedal:

„Klára, to bolo od teba chamtivé. Vy UP dievčatá ste stále také chamtivé.“

Hoci som vtedy bola ešte nová, hneď mi zišlo na um, že to možno nebola moja vina, že Slnko stiahlo svoj obrazec náhodou práve vtedy, keď som sa ho dotýkala. Ale tvár UP chlapca Rexa zostala vážna.

„Zobrala si všetky živiny pre seba, Klára. Pozri, už je skoro tma.“

A naozaj, svetlo v obchode veľmi stmavlo. Dokonca aj vonku na chodníku vyzerala značka zákazu parkovania, pripevnená na pouličnej lampe, sivo a bledo.

„Prepáč,“ povedala som Rexovi a potom som sa obrátila k Róze. „Prepáč. Nechcela som si všetko zobrať pre seba.“

„Kvôli tebe,“ vyhlásil UP chlapec Rex, „do večera zoslabnem.“

„Žartuješ,“ povedala som mu. „Viem, že len žartuješ.“

„Nežartujem. Hneď teraz by som mohol ochorieť. A čo tí UP, ktorí sú v zadnej časti obchodu? Už teraz s nimi niečo nie je v poriadku. A kvôli tebe im bude ešte horšie. Si chamtivá, Klára.“

„Neverím ti,“ odvetila som, ale už som si tým nebola

istá. Pozrela som na Rózu, ale tá mala na tvári stále rovnaký prázdny výraz.

„Už teraz mi je zle,“ vyhlásil UP chlapec Rex. A zhrbil sa.

„Ale veď si to práve sám povedal. Slnko dočiahne k nám všetkým. Žartuješ, viem to.“

Nakoniec sa mi podarilo presvedčiť samu seba, že UP chlapec Rex si ma iba doberal. V ten deň som však vycítila, že som Rexa nechtiac prinútila, aby spomenul niečo nepríjemné, niečo, o čom väčšina UP v obchode nechcela hovoriť. Krátko nato sa UP chlapcovi Rexovi prihodilo niečo, čo ma priviedlo k myšlienke, že ak aj v ten deň žartoval, zároveň to myslel do istej miery vážne.

Bolo slnečné ráno a Rex už nebol pri nás, lebo vedúca ho presunula do predného výklenku. Vedúca vždy vravievala, že nad každým umiestnením dôkladne uvažuje a že je rovnako pravdepodobné, že si nás vyberú, na jednom i na druhom mieste. Aj tak sme všetci vedeli, že len čo zákazník vojde do obchodu, pohľad mu prirodzene padne na predný výklenok, a Rex sa, samozrejme, potešil, keď naňho prišiel rad. Pozorovali sme ho zo strednej časti obchodu, ako tam stojí so zdvihnutou bradou a má na sebe slnečný obrazec, a Róza sa raz naklonila ku mne a povedala: „Naozaj vyzerá úžasne! Určite si čoskoro nájde domov!“

Keď bol Rex tretí deň v prednom výklenku, prišlo dievča s matkou. Vtedy som ešte nevedela tak dobre odhadovať vek, ale pamätám sa, že dievčaťu som hádala trinásť a pol roka, a teraz si myslím, že som mala pravdu. Matka bola firemníčka a podľa topánok a kostýmu sme vedeli, že je nóbl. Dievča zamierilo priamo k Rexovi a zastalo pred ním, zatiaľ čo matka podišla smerom

k nám, pozrela na nás, potom sa vybrala dozadu, kde sedeli na sklenom stole dvaja UP a voľne kývali nohami, ako im kázala vedúca. V jednej chvíli matka zavolala na dievča, ale ono ju ignorovalo a ďalej hľadelo Rexovi do tváre. Potom sa dievča načiahlo a prešlo Rexovi dlaňou po ramene. Rex, samozrejme, nič nepovedal, len sa na ňu usmial a nehýbal sa, ako sme to mali robiť vždy, keď zákazník prejaví záujem.

„Pozri!“ zašepkala Róza. „Vyberie si ho! Páči sa jej. Ten má ale šťastie!“ Štuchla som Rózu, aby som ju umlčala, lebo nás ľahko mohli začuť.

Vtedy dievča zavolalo na matku a onedlho stáli obidve pred UP chlapcom Rexom a prezerali si ho od hlavy po päty, dievča sa občas načiahlo a dotklo sa ho. Potichu sa radili a počula som, ako dievča povedalo: „Veď je dokonalý, mami. Je krásny.“ Po chvíli dieťa dodalo: „No tak, mami.“

Vedúca sa k nim medzitým potichu presunula a zastala za nimi. Napokon sa matka obrátila k vedúcej a spýtala sa:

„Aký je to model?“

„B2,“ odvetila vedúca. „Tretia séria. Pre správne dieťa bude Rex dokonalým spoločníkom. Som presvedčená, že v mladom človeku podporí najmä svedomitosť a snahu učiť sa.“

„To by sa tejto mladej dáme rozhodne zišlo.“

„Mami, je dokonalý.“

Potom matka povedala: „B2, tretia séria. To sú tie, čo majú problémy so solárnou absorpciou, však?“

Vyslovila to pred Rexom akoby nič, stále s úsmevom na tvári. Aj Rex sa usmieval, ale dieťa odrazu pôsobilo

zarazene a prechádzalo pohľadom z Rexa na matku.

„Je pravda,“ odvetila vedúca, „že tretia séria mala na začiatku pár drobných nedostatkov. Ale tie správy sú veľmi prehnané. V prostredí s normálnymi úrovňami svetla sa neprejavuje žiadny problém.“

„Počula som, že solárna malabsorpcia môže viesť k ďalším problémom,“ vyhlásila matka. „Dokonca v správaní.“

„Pri všetkej úcte, pani, modely z tretej série priniesli mnohým deťom veľa radosti. Ak nebývate na Aljaške alebo v banskej šachte, nemáte sa čoho báť.“

Matka sa stále dívala na Rexa. Napokon pokrútila hlavou. „Mrzí ma to, Caroline. Chápem, prečo sa ti páči. Ale tento nie je pre nás. Nájdeme ti takého, ktorý bude dokonalý.“

Rex sa usmieval, kým zákazníčky neodišli, a dokonca ani potom nebolo vidieť, že by bol smutný. Ale ja som si vtedy spomenula na ten jeho žart a bola som si istá, že Rex si už predtým kládol tie otázky o Slnku, o tom, koľko živín z neho dokážeme získať.

Samozrejme, dnes si uvedomujem, že Rex určite nebol jediný. Oficiálne to však vôbec nepredstavovalo problém – každý z nás mal špecifikácie, ktoré zaručovali, že nás neovplyvňujú také faktory ako naša poloha v miestnosti. No UP aj tak upadal do letargie vždy, keď strávil pár hodín ďaleko od Slnka, a začal sa báť, že s ním niečo je – že má nejakú chybu, ktorou sa vyznačuje iba on, a že ak sa na to príde, nikdy nenájde domov.

To bol jeden z dôvodov, prečo sme stále rozmýšľali nad tým, kedy budeme vo výklade. Vedúca nám sľúbila, že na každého príde rad, a všetci sme po tom túžili. Čiastočne aj

preto, že podľa vedúcej bola šanca reprezentovať obchod navonok „mimoriadna pocta“. Samozrejme, aj odhliadnuc od jej slov sme všetci vedeli, že keď budeme vo výklade, je pravdepodobnejšie, že si nás vyberú. No to hlavné, čo sme všetci mlčky chápali, bolo Slnko a jeho živiny. Róza to raz predtým mnou šeptom spomenula krátko predtým, ako na nás prišiel rad.

„Klára, myslíš, že keď budeme vo výklade, naberieme toľko živín, že nám už nikdy nebudú chýbať?“

Vtedy som bola ešte celkom nová, takže som nevedela, ako na to odpovedať, hoci nad tou otázkou som uvažovala aj ja.

Potom na nás konečne prišiel rad a jedného rána sme s Rózou vošli do výkladu a dávali sme si pri tom pozor, aby sme nezhodili žiaden vystavený tovar, ako sa stalo minulý týždeň dvojici pred nami. Samozrejme, obchod ešte nebol otvorený a myslela som si, že mreže budú úplne dole. Ale keď sme sa usadili na pásikovanej pohovke, uvidela som, že na spodku mriežky je úzky prúžok – vedúca ju zrejme trošku nadvihla, keď kontrolovala, či je pre nás všetko pripravené – a slnečné svetlo vytvára žiarivý obdĺžnik, ktorý presahuje na plošinu a končí sa rovnou čiarou tesne pred nami. Stačilo trochu natiahnuť chodidlá a už sa ocitli v jeho teple. Vedela som, že bez ohľadu na to, ako znie odpoveď na Rózinu otázku, získame toľko živín, že nám vystačia na istý čas. A keď vedúca stlačila gombík a mreža sa úplne vytiahla, obľialo nás oslepujúce svetlo.

Mala by som sa priznať, že som vždy mala ešte ďalší dôvod, prečo som chcela byť vo výklade, a ten dôvod nemal nič spoločné so slnečnými živinami ani s tým, že som vyvolená. Na rozdiel od väčšiny UP, na rozdiel od Rózy

som vždy túžila vidieť viac z toho, čo je vonku – a vidieť to so všetkými podrobnosťami. Takže keď sa zdvihla mreža, vedomie, že od chodníka ma delí len sklo, že môžem zblízka a v celosti vidieť toľko vecí, ktoré som predtým videla len ako rohy a okraje, ma tak vzrušilo, až som na okamih takmer zabudla na Slnko a jeho láskavosť voči nám.

Prvýkrát som uvidela, že budova RPO je v skutočnosti postavená zo samostatných tehál a že nie je biela, ako som si vždy myslela, ale bledožltá. Videla som aj to, že je dokonca vyššia, než som si predstavovala – dvadsaťdva poschodí –, a že pod každým opakujúcim sa oknom je rímsa. Videla som, že Slnko nakreslilo uhlopriečku priamo cez fasádu budovy RPO, takže na jednej jej strane bol trojuholník, ktorý vyzeral takmer biely, kým na druhej bol trojuholník, ktorý vyzeral veľmi tmavý, hoci teraz som už vedela, že všetko má bledožltú farbu. A nielenže som videla každé okno až po strechu, ale občas som zazrela ľudí vnútri, ako stoja, sedia, pohybujú sa. Dole na ulici som videla okoloidúcich, ich rôzne topánky, papierové poháre, tašky cez plece, malých psov, a ak som chcela, mohla som ktoréhokoľvek sledovať pohľadom až za priechod pre chodcov a za druhú značku zákazu parkovania, tam, kde stáli pri kanáli dvaja opravovači a na niečo ukazovali. Videla som do taxíkov, keď spomaľovali, aby mohol cez priechod prejsť dav – videla som, ako šoférova ruka poklopkáva po volante, videla som čiapku, ktorú mal na hlave pasažier.

Deň plynul, Slnko nás zohrievalo a videla som, že Róza je veľmi šťastná. No všimla som si aj to, že sa takmer na nič nedívala, stále upierala oči na prvú značku záka-

zu parkovania tesne pred nami. Len keď som ju na niečo upozornila, obrátila hlavu, ale vzápätí stratila záujem a znovu sa zadívala na chodník a značku.

Róza pozerala inam dlhšie, len keď pred výkladom zastal okoloidúci. Vtedy sme obidve spravili to, čo nás naučila vedúca: nasadili sme „neutrálny“ úsmev a upreli sme pohľad na druhú stranu ulice, na miesto v strede budovy RPO. Veľmi ma lákalo lepšie sa prizrieť okoloidúcemu, ktorý podišiel bližšie, ale vedúca nám vysvetlila, že v takej chvíli je veľmi nezdvorilé nadviazať očný kontakt. Mali sme zareagovať len vtedy, keď na nás okoloidúci zamával alebo sa nám prihovoral cez sklo, no nikdy nie skôr.

Ukázalo sa, že niektorí ľudia, ktorí zastanú pred výkladom, sa o nás vôbec nezaujímajú. Len si chceli vyzuť tenisku a niečo na nej upraviť alebo chceli stláčať obdĺžniky. Niektorí však podišli až ku sklu a nazerali dnu. Mnohí z nich boli deti, zhruba vo veku, pre ktorý sme boli najvhodnejší, a zdalo sa, že sa z nás tešia. Dieťa vzrušene podišlo bližšie, samo alebo so svojím dospelým, potom ukazovalo na všeličo prstom, smialo sa, strúhalo grimasy, klovalo na sklo, mávalo.

Občas – a ja som sa rýchlo naučila pozorovať toho, kto je pred výkladom, a zároveň sa tváriť, že hľadím na budovu RPO – sa na nás prišlo pozrieť dieťa a malo v očiach smútok alebo niekedy hnev, ako keby sme spravili niečo zlé. Takéto dieťa sa v nasledujúcej chvíli mohlo ľahko zmeniť a rozosmiať sa alebo mávať ako ostatné, ale po druhom dni vo výklade som sa rýchlo naučila rozoznať ten rozdiel.

Keď prišlo takéto dieťa ku sklu tretí alebo štvrtý raz, pokúsila som sa o tom porozprávať s Rózou, ale tá sa

usmiala a povedala: „Klára, ty sa príliš trápiš. Som si istá, že to dieťa bolo dokonale šťastné. Prečo by v takýto deň nemalo byť? Celé mesto je dnes také šťastné.“

Ale na konci tretieho dňa som to spomenula vedúcej. Chválila nás, hovorila, že sme vo výklade „krásne a dôstojné“. Svetlá v obchode boli vtedy už stlmené a nachádzali sme sa v zadnej časti, opierali sme sa o stenu a niektorí z nás pred spaním listovali v zaujímavých časopisoch. Róza bola vedľa mňa a podľa polohy jej pliec som vedela, že už napoly spí. Takže keď sa ma vedúca spýtala, či sa mi dnešný deň páčil, využila som príležitosť a porozprávala som jej o smutnom dieťati, ktoré prišlo k výkladu.

„Klára, si naozaj pozoruhodná,“ povedala vedúca potichu, aby nevyrušila Rózu a ostatných. „Toľko si toho všímaš a absorbuješ.“ Pokrútila hlavou akoby v úžase. Potom dodala: „No musíš pochopiť, že sa nachádzame v špeciálnom obchode. Veľa detí by si rado vybralo teba, Rózu alebo kohokoľvek z vás, čo ste tu. No nie je to možné. Presahuješ ich možnosti. Preto chodia k výkladu, aby mohli snívať, že ťa majú. Lenže potom zosmutnejú.“

„Pani vedúca, mohlo by takéto dieťa získať UP?“

„Zrejme nie. Rozhodne nie UP, ako si ty. Takže ak sa na teba niekedy dieťa pozrie zvláštne, so zatrpknutým alebo smutným výrazom, ak povie cez sklo niečo nepríjemné, nič si z toho nerob. Len si pamätaj, že takéto dieťa je pravdepodobne frustrované.“

„Takéto dieťa bez UP je určite osamelé.“

„Áno, aj to,“ prisvedčila potichu vedúca. „Osamelé. Áno.“

Sklopila oči a zmlkla, a tak som čakala. Potom sa odrazu usmiala, načiahla sa a jemne mi zobrala zaujímavý

časopis, ktorý som si prezerala.

„Dobrá noc, Klára. Buď aj zajtra taká úžasná ako dnes. A nezabudni. Vy dve s Rózou nás reprezentujete pred celou ulicou.“

Bolo to takmer v polovici nášho štvrtého dopoludnia vo výklade, keď som uvidela, ako spomaľuje taxík a jeho šofér sa vykláňa, aby ho ostatné taxíky nechali prejsť cez jazdné pruhy k chodníku pred naším obchodom. Keď Josie vystúpila na chodník, uprela na mňa oči. Bola bledá a chudá, a keď k nám podišla, videla som, že nekráča tak ako ostatní okoloidúci. Nebola vyslovene pomalá, ale ako keby pri každom kroku zvažovala, či jej niečo nehrozí a či nespadne. Jej vek som odhadovala na štrnásť a pol.

Keď bola natoľko blízko, že mala všetkých chodcov za chrbtom, zastala a usmiala sa na mňa.

„Ahoj,“ povedala cez sklo. „Počuješ ma?“

Róza upierala pohľad dopredu na budovu RPO, ako to mala robiť. Ale keďže dieťa ma oslovilo, mohla som sa pozrieť priamo naň, opätovať mu úsmev a povzbudzujúco prikývnuť.

„Naozaj?“ povedala Josie – samozrejme, vtedy som ešte nevedela, že sa tak volá. „Ja ledva počujem samu seba. Naozaj ma počuješ?“

Znovu som prikývla a ona pokrútila hlavou, ako keby to na ňu urobilo veľký dojem.

„Fiha.“ Obzrela sa cez plece – dokonca aj tento pohyb vykonala opatrne – na taxík, z ktorého práve vystúpi-

la. Dvere zostali tak, ako ich nechala, otvorené trčali do chodníka, a na zadnom sedadle boli ešte dve postavy, rozprávali sa a ukazovali na niečo za priechodom pre chodcov. Josie sa očividne tešila, že jej dospelí nevystupujú, a spravila ešte krok dopredu, až sa tvárou takmer dotkla výkladu.

„Včera som ťa videla,“ povedala.

Vybavila som si predošlý deň, ale nenašla som spomienku na Josie a prekvapene som na ňu pozrela.

„Netráp sa, ty si ma nemohla vidieť. Bola som v taxíku a išli sme okolo, dokonca ani nie veľmi pomaly. Ale uvidela som ťa vo výklade, a preto som povedala mame, aby sme tu dnes zastali.“ Obzrela sa, opäť tak opatrne. „Fíha. Ešte stále sa rozpráva s pani Jeffriesovou. Drahý rozhovor, nie? Taxameter stále beží.“

Vtedy som uvidela, že keď sa zasmiala, tvár sa jej naplnila milotou. Zároveň som si však v tej chvíli prvýkrát položila otázku, či Josie nepatrí medzi tie opustené deti, o ktorých sme sa rozprávali s vedúcou.

Pozrela na Rózu – ktorá sa stále poslušne dívala na budovu RPO – a potom povedala: „Tvoja kamarátka je veľmi zlatá.“ Už keď to Josie vyslovila, znovu upierala oči na mňa. Niekoľko sekúnd na mňa mlčky pozerala a ja som sa začala obávať, že jej dospelí vystúpia z taxíka, skôr než mi stihne ešte niečo povedať. Ale potom pokračovala:

„Vieš čo? Tvoja kamarátka bude pre niekoho dokonale priateľkou. Ale včera sme išli okolo, ja som ťa uvidela a pomyslela som si: To je ona, to je UP, ktorú hľadám!“ Znovu sa zasmiala. „Prepáč. To asi vyznelo nezdvorilo.“ Znovu sa obrátila k taxíku, ale postavy vzadu nevyzerali, že by sa chystali vystúpiť. „Si Francúzka?“ spýtala sa. „Vy-

zeráš tak akosi francúzsky.“

Usmiala som sa a pokrútila som hlavou.

„Na naše posledné stretnutie prišli dve Francúzky,“ povedala Josie. „Obidve mali takéto vlasy, krátke a úhľadné ako ty. Vyzerali zlato.“ Chvíľu na mňa znovu mlčky pozerala a zdalo sa mi, že u nej rozoznávam ďalší malý prejav smútku, ale vtedy som bola ešte celkom nová a nebola som si tým istá. Potom sa usmiala a povedala:

„Ozaj, nie je vám horúco, keď tu takto sedíte? Nepotrebuješ sa napiť?“

Pokrútila som hlavou a zdvihla som ruky dľaňami nahor, aby som naznačila nádheru živín Slnka, ktoré na nás dopadajú.

„Aha, jasné. Zabudla som. Slnko máš rada, však?“

Znovu sa obrátila, tentoraz sa pozrela na strechy budov. V tej chvíli bolo vo výseku oblohy Slnko a Josie hneď odvrátila oči a obrátila sa ku mne.

„Nechápem, ako to robíš. Ako sa dokážeš takto dívať bez toho, aby ťa oslepilo. Ja to nedokážem ani sekundu.“

Priložila si ruku k čelu, potom sa znovu obrátila a tentoraz nepozrela na Slnko, ale kamsi k streche budovy RPO. Po piatich sekundách sa zase obrátila ku mne.

„Z vášho pohľadu asi Slnko zapadá za tou veľkou budovou, však? To znamená, že nikdy nevidíte, kde naozaj zapadá. Určite vám stále prekáža tá budova.“ Rýchlo sa obzrela, či sú dospelí stále v taxíku, potom pokračovala: „Tam, kde bývame, nič nezavadzia. Z mojej izby presne vidieť, kde Slnko zapadá. Presné miesto, kam večer odchádza.“

Určite som sa zatvárila prekvapene. A kútikom oka som videla, že Róza sa pozabudla a udivene pozerá na Jo-

sie.

„Ale nevidíme, kde ráno vychádza,“ pokračovala Josie. „V tom nám zavadzajú kopce a stromy. Asi ako tu. Veci vždy zavadzajú. Ale večer je to niečo iné. Na tej strane, kam je obrátená moja izba, je široký a prázdny priestor. Keby si k nám prišla bývať, uvidela by si to.“

Najskôr jeden dospelý a potom aj druhý vystúpil z taxíka na chodník. Josie ich nevidela, ale možno niečo začula, lebo začala hovoriť rýchlejšie.

„Prisahám. Presne by si videla, kde zapadá.“

Dospelí boli ženy, obidve oblečené v šatách nóbl firemníček. Vyššiu som odhadla ako matku, ktorú spomínala Josie, lebo sa na Josie pozerala, ešte aj keď sa pobožkala na líca so svojou spoločnicou. Potom spoločnica odišla, splynula s ostatnými okoloidúcimi, a matka sa k nám úplne obrátila. Iba sekundu nespočíval jej prenikavý pohľad na Josinom chrbte, ale na mne a ja som okamžite odvrátila zrak a uprela som ho hore na budovu RPO. No Josie už zase rozprávala cez sklo, stíšeným hlasom, ale stále ju bolo počuť.

„Už musím ísť. Ale čoskoro sa vrátim. Ešte sa porozprávame.“ Potom dodala takmer šeptom, takže som to počula len ja: „Však neodídeš?“

Pokrútila som hlavou a usmiala som sa.

„To je super. No dobre. Tak zatiaľ ahoj. Ale len zatiaľ.“

Matka vtedy už stála tesne za Josie. Bola čiernovlasá a chudá, ale nie taká chudá ako Josie alebo niektorí bežci. Keď bola bližšie a ja som lepšie videla jej tvár, odhadla som ju na štyridsaťpäť rokov. Ako som už spomínala, vtedy som ešte nevedela poriadne odhadovať vek, ale ukázalo sa, že to bolo viac-menej presné. Z diaľky som ju najprv pova-